

Milí čtenáři,

během předchozích dvou zasněžených měsíců jsem často vzpomínal na přednostu železniční stanice ve Slavonicích. Loni jsem tam zavítal a kousek od místa, kde byla po r. 1948 přerušena trať do Rakouska, jsem se ho zeptal, jestli se nyní, v nových poměrech počítá s jejím obnovením. Byl tenkrát letní podvečer a vysoký šlachovitý železničář, který na slavonickém nádraží slouží už pětadvacet let, začal vyprávět. Ve druhé polovině 80. let by bývalo železniční vojsko zprovoznilo český úsek trati k hranicím (necelých 1,5 km) za rok a za 1,5 milionu korun – dnes by to stálo desetkrát tolik. Na rakouské straně se o obnovení trati mluví vždycky před volbami, ale pak debata utichá; po posledních volbách raději vybudovali silniční obchvat kolem pohraniční obce Fratresu. Slavonické nádraží je tak po většinu dne tiché a prázdné. Hned naproti nádraží, za kolejemi, vznikl dřevozpracující závod. Jediné rameno jeřábu může nakládat přes plot dřevo rovnou na vagony. Stávalo se však, že České dráhy přistavily objednané vagony, ale pak do závodu přijely od jiné firmy kamiony, jejich řidiči řekli, že nemůžou čekat, a tak jim bylo dřevo naloženo přednostně, na vagony se dostalo až druhý den a objednávky vagonů brzy ustaly. Tohle nádraží však loni právě procházelo rozsáhlou rekonstrukcí: bylo tu nainstalováno zabezpečovací zařízení za více než 60 milionů (Proč tolik? ptám se; inu, zněla odpověď, cena snadno naskáče, když jedna firma položí kabely a zaháže je a brzy nato jiná firma provede na témže místě nový výkop.) Zabezpečovací zařízení nahradí práci jednoho výhybkáře a má životnost 20 – 25 let. Výhybkář by za tu dobu na platu a odvodech stál České dráhy jen zlomek proinvestované částky. Navíc v zimě, za sněhu a mrazu, objasňoval dál pan přednosta, lze sice v každé výhybce uvést do provozu rozehrívací zařízení (na 380 V), ale když je sněhu víc, tak je stejně třeba vzít koště a jít ručně odmetat. Letos tedy bylo sněhu požehnaně (bývá ho tu dost pokaždé, říkal železničář) a já jen přemýšlím, jak to se slavonickými kolejemi vyřešili; možná se zkusím zeptat, až tam letos zase pojedou.

Pokud jste (pod vlivem čerstvých mediálních nářků) také zvědaví, zda a jak české obnovitelné zdroje elektrické energie drancují přenosovou soustavu dimenzovanou mj. na dvě jaderné elektrárny, rozhodně se začtěte do našich článků o skutečném pozadí celé záležitosti a o postoji zelených organizací. Náš jarní Ďáblík také přispívá (jako ostatně pravidelně :-)) k letošnímu roku biodiverzity: informuje o snaze prosadit citlivé pojetí rekultivací po těžbě i varuje před úbytkem stromů. Jestliže vás olympiáda naladila sportovně, užijte si reportáž ze strhujícího průběhu Solární ligy a zkuste ve svém okolí najít mládež lačnou vodních soutěží. Nechybí ani pozvánka na plzeňskou besedu o klimatu, a pokud nemůžete jet tak daleko, zkuste Zelený čtvrtek na obdobné téma (od pozvaného hosta přinášíme i krátký článek). No a přinášíme také rady pro ekohospodaření s vodou v městském domě, příspěvek k Zeleným perlám a leccos dalšího, včetně ptáka roku – kukačky, o níž jen zdánlivě víme vše. Pěkné a stále teplejší dny!

Tomáš Malina

Bezdomovci

Statika skalního útvaru Petrovy kameny v Jeseníkách je vážně narušena. Vzhledem k tomu, že se v jejich bezprostředním okolí chystá opětovné otevření turistické stezky, bylo rozhodnuto o bezpečném rozebrání skalních bloků. U některých bloků postačí přenos na jiné vhodné místo v okolí, jiné budou transportovány z jeseníckého hřebene do údolí, aby již nadále turisty

neohrožovaly. Na základě odborného posudku bylo vyčleněno 9 kamenů, které byly ošetřeny tak, aby neohrožovaly bezpečnost a bylo zabezpečeno vysemenění chráněných endemických rostlin lipnice jesenické a zvonku jesenického. Správa CHKO Jeseníky žádá skalničkáře, zda by se dalších horninových bloků s lipnicí a zvonkem neujali. Takto zachráněné rostliny mohou posílit místní populace na vybraných biotopech nebo poslouží k vědeckému výzkumu.

Výše popsaná událost se samozřejmě nikdy nestala, takže milovníci jesenických scenérií nemusejí zatím ostřit brky a psát na úřady protestní nóty za zachování jedné charakteristické dominanty Hrubého Jeseníku. Naopak událost, o které dnes chci hlavně psát, je naprosto reálná a už jsem ji pro Ďáblík v hrubých obrysech popisoval. Stala se sice na jižní Moravě, ale může se opakovat v podstatě kdekoli. Jde o likvidaci tzv. Valtické aleje, která do loňského roku doslova přetékala biodiverzitou saproxylických brouků a dalších organismů vázaných na staré stromy (její „obnovu“ vidíte na fotografii Jindřicha Procházky). Kdo

by čekal, že Biosférická rezervace Dolní Morava, o. p. s. si začne po drtivé kritice a vyšetřování České inspekce životního prostředí sypat popel na všechny svoje pomazané hlavy a slíbí, že už to nikdy neudělá, je vedle jak ta jedle.

„Vzhledem k urgentní nutnosti zajištění bezpečnosti frekventované cesty byl pro obnovu řešen pouze úsek mezi železnicí a městem Valtice... V obnovovaném úseku bylo vyhodnoceno 85 stromů, z toho 55 jírovců s průměrem kmene nad 50 cm, jejichž stav byl odborně posouzen a shledán provozu nebezpečný. Z tohoto počtu bylo, na základě odborného posudku... vyčleněno 9 stromů s dutinami, které byly ošetřeny tak, aby neohrožovaly bezpečnost a byla zabezpečena kontinuita vývoje xylofágního hmyzu na lokalitě. V průběhu prací bylo navíc zachováno jedno torzo a tři kmene byly ponechány na místě k dovyvinutí xylofágního hmyzu... V případě akutní potřeby záchrany populací hmyzu s nedokončeným vývojem není možné vždy zajistit optimální podmínky na místě samém. Někdy postačí přenos větve (kmene) na jiné vhodné místo, jindy je lepší zajistit dokončení vývoje v insektářiích specialistů. Takto zachráněný hmyz může posílit místní populace na vybraných biotopech, nebo být využit k reintrodukcí na jiných vybraných lokalitách, či k vědeckému výzkumu.“

Spoluautorem textu, z něhož jsem vybral některé pasáže, je Jan Vybíral, ředitel Biosférické rezervace Dolní Morava. Přiznávám, že moje metafora s jesenickými endemity (ostatně jako každá metafora) trochu pokulhává. O absurdnosti výše citované obhajoby nezákonné likvidace chráněných druhů však nemůže být pochyb. Mluví se tu o organismech, u kterých je i záchranný transfer nežádoucím a krajním řešením. Rád bych se dozvěděl, kolik tesaříků, kovaříků, páchníků, zlatohlávků, roháčů a dalších vzácných obyvatel aleje přečká tuto zimu v insektářiích specialistů a do kterých vybraných biotopů budou poté vypuštěni. Pokud ovšem bude BR Dolní Morava postupovat při obnově alejí stejně razantně jako dosud, nezbudou nebohému hmyzu jiné biotopy než insektária specialistů.

Jiří Řehounek

Otevřený dopis pro sedmého ministra

V loňském roce jsme společně s kolegy ze sdružení Hamerský potok a Ústavu pro ekopolitiku formulovali otevřený dopis nevládních organizací o ekologické obnově území po těžbě surovin (<http://www.calla.cz/piskovny/otevreny-dopis.php>). Dopis podpořilo celkem 23 „nevládek“ a dostali ho

postupně všichni ministři, kteří se vystřídali v rezortech životního prostředí, zemědělství a průmyslu a obchodu. Dlužno podotknout, že jsem dosud obdrželi jedinou odpověď, a to od ministra zemědělství Jakuba Šebesty.

Ministři se nám však v poslední době střídají téměř jako svatí na orloji, takže nezbylo, než poslat dopis i novému ministrovi životního prostředí Janu Dusíkovi. Jak šel čas postupně mohutněl i obsah obálky. Začínali jsme s textem dopisu a stanoviskem vědců a dalších odborníků, které dopis podporuje (<http://www.calla.cz/piskovny/mem.php>). Při loňském repete přibýly obecné zásady ekologické obnovy a tentokrát jsme už mohli přibalit i oficiální stanovisko Těžební unie, která na své valné hromadě stanovisko vědců podpořila též.

Letošní rok je u nás i ve světě věnován ochraně biodiverzity. Rádi bychom proto (nevládní organizace, vědci i těžaři) státním orgánům připomněli, že současná podoba technicky pojatých rekultivací biodiverzité škodí. Nedávno to opět potvrdila studie českých vědců z lomů v Českém krasu, o níž přinášíme informace na jiném místě Ďáblíku. Příslovečný míč je teď na straně ministerských úředníků a zákonodárců. Snad si ho nenechají příliš dlouho.

Jiří Řehounek

Drahé rekultivace lomů a podobných lokalit škodí ohrožené přírodě

Kamenolomy, povrchové doly, výsyvky hlušiny, pískovny a další pozůstatky po těžbě nerostných surovin jsou nedílnou součástí dnešní středoevropské krajiny. Do jejich odstranění investují těžební společnosti i státní pokladna stovky milionů korun ročně. Podle nejnovější studie českých vědců je těmito penězi často mrháno nadarmo, v řadě případů dokonce financují aktivní ničení ohrožených rostlin a živočichů. Výsledky studie jsou velmi významné jak z hlediska ochrany přírody, tak z hlediska ekonomického. Technické rekultivace, které jsou v České republice nejpoužívanější praxí, jsou totiž kontraproduktivní z obou úhlů pohledu.

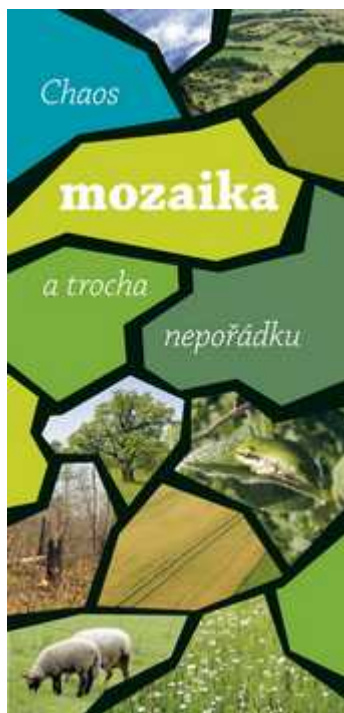

V posledním čísle prestižního zahraničního vědeckého časopisu *Journal of Applied Ecology* byly zveřejněny výsledky studie vlivu technických rekultivací na biodiverzitu vápencových lomů v Chráněné krajinné oblasti Český kras. Podílelo se na ní deset vědců ze sedmi českých univerzitních, akademických a muzejních pracovišť pod vedením Roberta Tropka a Martina Konvičky z Entomologického ústavu Akademie věd a Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Jihočeští vědci jako Karel Prach, Martin Konvička, Jiří Beneš a Robert Tropek se problematikou post-těžebních stanovišť zabývají již delší dobu. Opakovaně se jim podařilo prokázat, že těžební prostory mohou být často útočištěm celé řady kriticky ohrožených a vymírajících živočichů i rostlin. Výsledky poslední práce pak ukazují, že většina těchto druhů bývá nenávratně zahubena velmi nákladnými rekultivacemi, které po určitém časovém úseku těžbu následují. To potvrzuje hypotézu, že při revitalizaci člověkem zničených oblastí je nutné preferovat přírodní procesy před často velmi nákladnou tvorbou umělé „nové přírody“, která však tu původní připomíná jen velmi vzdáleně.

„Nejdůležitější je teď uvést naše výsledky do širší praxe. Jen tak je možné zamezit dalšímu ničení cenných stanovišť i hubení ohrožených druhů financovanému ze státních i soukromých zdrojů paradoxně určených k ochraně přírody,“ uvádí doc. Konvička, jenž vede tým entomologů Jihočeské univerzity. Jihočeští vědci se za tímto účelem snaží oslovovat odbornou ochránářskou i těžařskou veřejnost a aktivně hledat kompromisy vedoucí k efektivnímu využívání peněz v ochraně české přírody.

Tisková zpráva Roberta Tropka a Martina Konvičky

Chaos, mozaika a trocha nepořádku

Calla vydala ve spolupráci s občanským sdružením Lesák útlou brožuru Jakuba Horáka a dalších spoluautorů s názvem „Chaos, mozaika a trocha nepořádku aneb Pohled na péči o krajinu“. Publikace představuje hlavní ekosystémy, se kterými se můžeme v české krajině setkat, a hodnotí různé způsoby péče o ně. Zaměřuje se především na ochranu biodiverzity a mimo jiné se snaží bourat i některé ochrannářské mýty. Přehledné texty cílené především na širší veřejnost se zájmem o ochranu přírody doplňuje velké množství fotografií.

Jakub Horák je vystudovaný lesník a v současné době pracuje ve Výzkumném ústavu pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhonících. V odborné činnosti se zabývá převážně entomologií, specializuje se na saproxylické druhy hmyzu. S přáteli založil občanské sdružení Lesák (<http://lesak.eu>), jehož název upomíná na „naturového“ brouka lesáka rumělkového. Sdružení se věnuje především vědě, výzkumu, výchově a osvětě v oblasti ochrany přírody.

Brožura bude zájemcům zdarma k dostání v kanceláři Cally nebo ke stažení v elektronické podobě na <http://www.calla.cz/publikace> v sekci Ochrana přírody.

Jiří Řehounek

Zelené organizace schvalují menší solární podpory

Rychlé zlevnění solární elektřiny je hlavní důvod, proč poslanci dostali na stůl změny v zákoně, které umožní snížit podporu zelené energie. Poukázaly na to ekologické organizace, jež návrh podporují. Hnutí DUHA a sdružení Calla argumentují, že předkládaná novela znamená pro čistou energetiku velmi dobrou zprávu: podpora pro obnovitelné zdroje zabrala a pomohla snížit náklady. Příspěvek spotřebitelů na solární energii podle propočtů Energetického regulačního úřadu nyní činí asi 10 haléřů z každé desetikoruny vydané za elektřinu.

Součástí zákona o podpoře obnovitelných zdrojů je klauzule, podle které lze výkupní ceny snižovat až o 5 procent ročně. Má motivovat výrobce ke snižování nákladů. Ale cena solárních elektráren zejména díky novým technologiím klesala mnohem rychleji. V posledních deseti letech se snižovala průměrně o 8 procent za rok a loni spadla o více než 20 procent.

Ekologické organizace napsaly všem poslancům, aby vládní návrhy schválili. Novela legislativy, kterou navrhl ministr Vladimír Tošovský, umožní rychlejší snižování výkupních cen, aby nadále držely krok s inovacemi. Když původní zákon vznikl, výrobní cena solární elektřiny činila asi 13 korun za kilowatthodinu.

Ale současné komerční projekty v Německu stojí v přepočtu zhruba osm až devět korun. Experti očekávají, že náklady budou nadále klesat, takže zelená energie bude stále levnější.

Vládní novele konkuruje alternativní pozměňovací návrh, který prosazuje poslanec Oldřich Vojtř (ODS), bývalý člen dozorčí rady ČEZ. Ekologické organizace i ministr průmyslu a obchodu se shodují v nesouhlasu s Vojtřovým návrhem. Argumentují, že prodlouží dobu, po kterou budou moci majitelé obřích polí solárních panelů na polích vydělávat na vysoké ceně a současně ohrozí všechny ostatní obnovitelné zdroje.

Solární elektrárny nyní vyrábějí elektřinu pro 40 tisíc domácností. Exhalace oxidu uhličitého snižují o ekvivalent 48 tisíc osobních aut. Domácí sluneční energie je nezávislá na palivech dovážených z Ruska či

odjinud. Čistá energetika navíc vytvořila nové příležitosti pro český průmysl. Kyocera v Kadani postavila továrnu na výrobu solárních fotovoltaických panelů, jež dává práci třem stovkám lidí. Schott Solar investoval do nové linky ve Valašském Meziříčí, kde hodlá zaměstnat tisíc dělníků.

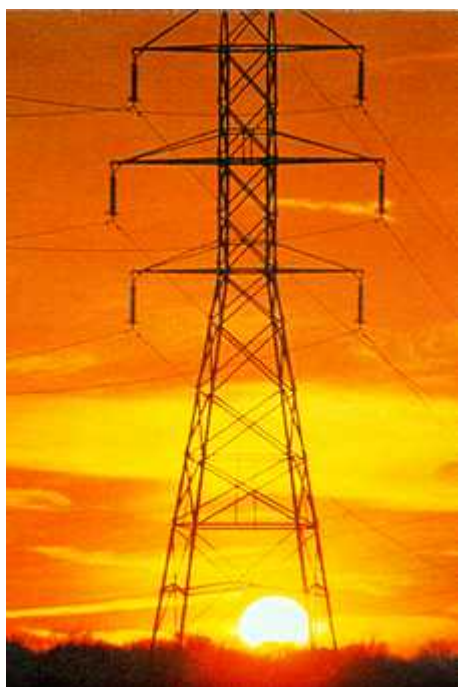
Informační list s argumenty ekologických organizací, proč schválení zákona pomůže zelené energetice: http://www.hnutiduha.cz/publikace/solarni_elektrina_zakon.pdf.

Martin Sedlák z Hnutí DUHA řekl: „Důvodem pro změnu v zákoně je vlastně fenomenální zlevnění solární energetiky. Náklady na sluneční elektrárny se jenom během loňského roku propadly o dalších dvacet procent. Zákon velmi dobře motivuje k inovacím a snižování nákladů, ale je potřeba výkupní ceny v některých případech upravit, aby odpovídaly trendu. Vládní návrh je celkem rozumný. České solární elektrárny už teď snižují exhalace o množství, které odpovídá výfukovým plynům ze 48 tisíc aut.“

Edvard Sequens z Cally doplnil: „Pokud by prošla úprava zákona podle poslance Vojtěře, budou to další miliardy pro velké solární investory, ale současně také ohrožení všech ostatních obnovitelných zdrojů. Těm by hrozilo meziroční snížení cen až o 25 % a to budou banky vnímat citlivě.“

Tisková zpráva Cally a Hnutí DUHA z 25. února 2010

ČEPS selhal v přípravě sítí na zelenou energii, vedení musí odstoupit

Ekologické organizace žádají odvolání představenstva společnosti ČEPS, která spravuje přenosovou síť. Poukazují na to, že firma selhala v přípravě sítí na nové solární a větrné elektrárny, ačkoli měla sedm let času. ČEPS přesto blokuje připojování nových elektráren. Na rozdíl od obdobných společností v jiných zemích na ně totiž nepřipravil domácí sítě.

Vojtěch Kotecký z Hnutí DUHA řekl: „Čisté energie přibývá dokonce o pětinu pomalejším tempem, než vláda už v roce 2003 schválila. Jenomže ČEPS, na rozdíl od svých kolegů v jiných zemích, vůbec nepřipravil síť na nové větrné a solární elektrárny. Přitom měli sedm let času. Představenstvo společnosti by proto mělo být odvoláno.“

Rozhodnutí, jakým tempem bude větrných turbín a solárních panelů přibývat, padlo už v roce 2003. Potvrdila jej také Státní energetická koncepce, kterou vláda schválila v březnu 2004. Obnovitelné zdroje energie měly nyní dodávat 8 % elektřiny – ve skutečnosti to loni bylo pouze 6,5 %. ČEPS podle zákona musí zajistit spolehlivé provozování a rozvoj přenosové soustavy. Měl proto sítě na čistou energii připravovat.

„Existují jen dvě možnosti: buď na západ od Aše platí jiné fyzikální zákony než u nás, nebo se ČEPS očividně vymlouvá,“ řekl

Jan Rovenský z Greenpeace. „Pokud by totiž argumenty pan ředitele Zemana skutečně platily, museli by Španělé, Britové či Němci trpět už dnes několika blackouty do roka. Místo útoku proti rozvoji čisté energie by měl ČEPS začít urychleně pracovat na tom, abychom náskok západních zemí dohnali.“

Cenou za selhání ČEPS bude zbytečně velká spotřeba uhlí z povrchových dolů, zbytečně velký dovoz ruského zemního plynu a zbytečně velké exhalace skleníkových plynů. Solární elektrárny už nyní snižují znečištění o ekvivalent 48 tisíc osobních aut.

Dánsko vyrábí jen z větrných turbín více než pětinu své spotřeby a Španělsko 8 %. V Japonsku je 1500 větrných elektráren a Itálie jich provozuje bezmála 3600.

Edvard Sequens ze sdružení Calla řekl: „ČEPS předloni vydělal skoro dvě miliardy korun a své zisky by měl investovat do rozvoje sítí, aby zajistil bezproblémové připojování domácích obnovitelných zdrojů. Ale šéfové ČEPS zatím blokují solární a větrné elektrárny a plánují raději investovat do obřích projektů ČEZ a RWE. Přitom 3400 megawattů v Temelíně nebo 5300 megawattů elektráren poháněných ruským plynem kupodivu připojí bez obtíží.“

Jaderné bloky, které občas nepředvídatelně vypadávají, je potřeba zálohovat úplně stejně jako solární a větrné elektrárny. Vzhledem k velikosti znamená výpadek reaktoru pro přenosovou síť mnohem vyšší zátěž. Výpadky přitom nejsou nic neobvyklého – reaktory v Temelíně byly během roku 2008 odstaveny dvanáctkrát.

Dojem z neserióznosti ČEPS podporuje, že společnost také neustále mění informace, kolik je vydáno kladných rozhodnutí o připojení slunečních nebo větrných elektráren k síti. Během pouhých osmi dnů údaj zvýšila ze 3500 MW (tisková zpráva ČEPS, 10. února) přes 5000 MW (Petr Zeman, předseda představenstva ČEPS na tiskové konferenci, 15. února) na včerejších 7700 MW (Jana Jabůrková, ředitelka firemní komunikace ČEPS, pro Ekolist.cz, 17. února).

Jan Šrytr, Ekologický právní servis, říká: „Zákon striktně zakazuje, aby ČEPS jakkoliv zvýhodňoval kteréhokoliv jednotlivého investora. Zdá se přitom, že ČEPS svým jednáním přímo podporuje zájmy všemocného ČEZu s jeho megalomanskými projekty. Ve vedení ČEPS také působí lidé s přímými vazbami na vedení ČEZ. Lobbista Vladimír Johanes je v dozorčích radách ČEPS i bulharské divize ČEZ. Je otázkou zda by se tímto propletem neměla začít zabývat Státní energetická inspekce, která má na rovné podmínky přístupu k síti dohlížet.“

Tisková zpráva Cally, Hnutí DUHA, Ekologického právního servisu a Greenpeace

Jak dopadla Solární liga 2009?

U příležitosti veletrhů Střechy a Solar v Praze na konci ledna zveřejnilo občanské sdružení Liga ekologických alternativ (LEA) vítěze již 6. ročníku tzv. Solární ligy ČR, soutěže sídel ve využívání energie Slunce. Na vyhlášení nových „solárních mistrů“ tradičně před zainteresovaným publikem navázala prezentace jak vybraných šampiónů z celkem šesti kategorií zápolení o sluneční body, tak i atraktivních projektů využívajících Slunce k ohřevu vody, přitápění nebo produkci elektřiny. Popularizační soutěž pořádá LEA od roku 2004 s cílem soustavně zviditelňovat tuzemské i zahraničních zkušenosti, technické novinky i aktuální trendy, které mohou zejména komunálním politikům a úředníkům, ale i širší veřejnosti nabídnout inspiraci a dále posílit zájem o škálu přínosů, které stále perspektivnější obor solární energetiky i u nás nabízí.

„V naší solární lize, inspirované kdysi stejnou soutěží v Německu, soupeří obce a města podobně jako ve sportu o prestižní pořadí. Nehraje se tu však pro zábavu okolí, nýbrž v zájmu ekologických, zdravotních, ekonomických, sociálních a dalších přínosů solárních systémů pro občany, komunity i podnikatele,“ vysvětluje za pořadatele soutěže každoročně Karel Merhaut z LEA. „Kdo u nás přihlásí plochu kolektorů na ohřev vody či přitápění nebo výkon panelů k výrobě elektřiny, získá obci či městu, kde se systémy nacházejí, body, z nichž sestavujeme pořadí v daných kategoriích. Publicita výsledků, komunálních i podnikatelských aktivit pak napomáhá ekologickému citění v místě, pochopení přínosu solárek pro čistší ovzduší, snazšímu šíření výměny informací z oboru, lepšímu green-image obcí a tudíž jejich propagaci zdarma, následně třeba i turistickému zájmu o ně. Potvrdit to mohou nejen vítězové minulých ročníků.“

Za 6. ročník soutěže (ukončený k 23.1.2010) získaly tituly Solární mistr ČR obec Ostrožská Lhota ze Zlínska (hned ve třech kategoriích), dále Plzeň, jihomoravské Dubňany a obec Rusava (rovněž ze Zlínska). Hlavní trůn kategorie souhrnné zažil střídání v červenci, kdy ze 4. místa vpadl opět do čela staronový šampión Ostrožská Lhota, kde díky spol. Hitechsolar a Solinvest přirostla elektrárna o 0,65 MWp na dnešních 2,25 MWp.

· Poprvé v historii soutěže atakovalo absolutní čelo souhrnné kategorie i město. Jihomoravským Dubňanům k dobytí 2. místa pomohlo doplnění stávajících systémů (dva solarparky spol. Sluneta a menší systém s vakuovými kolektory) novým solárním parkem téže firmy o 1,136 MWp na dnešních 4,014 MWp.

· Na sklonku roku 2009 přihlásila spol. České slunce dva solární parky ve Vranovské Vsi na Znojemsku o výkonech 3,7 a 4,488 MWp. Malá obec s 260 obyvateli se rázem s 8,2 MWp vyšvihla do čela sídel s největším instalovaným výkonem slunečních elektráren v ČR, byť to vzhledem k bodovému klíči znamenalo „jen“ 8. místo v souhrnné kategorii a 5.- 6. místo v kategorii fotovoltaiky.

· Právý boom fotovoltaiky zažila Plzeň, v jejímž katastru se nyní bude rodit gigawatthodina sluneční energie ročně. Plzeň za ni nevděčí žádné velké instalaci, ale paletě drobnějších systémů, často podpořených vlastní městskou dotační politikou. Přestože radnice příspěvky na solární zdroje již letos zastavila, předpokládá pokračování trendu.

· „Medailové“ pozice díky velkým fotovoltaikám zaujala nově i města Mnichovo Hradiště a Náměšť nad

Oslavou, obě v kategorii sídel s 5 000 až 50 000 obyvateli.

· Dynamický obor fotovoltaiky, jehož obrat za rok 2009 lze odhadovat okolo 30 mld. Kč (cca 4 % státního rozpočtu), prokázal loňskou expanzí, že již není trpaslíkem, ale moderním odvětvím energetiky, které má v budoucnu potenciál konkurovat konvenčním zdrojům energie. Očekává se, že trend nezmění ani vládou prosazované snížení dosud příznivě nastavené výše podpory, díky které měly solární elektrárny v polovině ledna 2010 v ČR dle ERÚ úhrnný instalovaný výkon 470 MWp oproti očekávání na úrovni cca 200 MWp...

· Velikost solárních elektráren roste. Zatímco u nás se ale objevují zdroje o výkonu kolem 4 MWp, v Evropě pracuje i solární park o výkonu 60 MWp.

· Jihomoravská obec Bzenec, která v roce 2006 poprvé bodovala malou fotovoltaikou na rodinném domě, se letos díky dvěma blokům solárního parku katapultovala na 6. místo souhrnné kategorie a stala se tak skokanem roku.

· Termickým systémům dopomohl k nárůstu zájmu o instalace ambiciózní dotační program Zelená úsporám, kde bylo ke konci roku přijato 1269 žádostí s celkem přiznanou podporou ve výši téměř 86 mil. Kč.

· Dříve neporazitelný šampion z Rusavy nyní obhájil prvenství jen v kategorii sídel s termickými systémy. Stalo se tak i přesto, že na tamní největší instalaci termickým kolektorů na koupališti s 540 m² kolektorů zloději odcizili zhruba 21 panelů.

· Nového impulzu se dočkal Jindřichův Hradec s četnými instalacemi na rodinných domech a velkým kolektorovým polem na plaveckém areálu. Ten dostal do vínku dalších 46 kolektorů, čímž se ocitl v elitní čtveřici největších solárně termických systémů ČR.

· Nejméně aktivními firmami byly JH Solar Plavsko (přihlásila 692 m² termiky) a České slunce (12 MWp fotovoltaiky).

· Mezi kraji zaznamenal největší přírůstek bodů za přihlášené systémy kraj Jihomoravský.

· Čestný titul pro solárního publicistu roku nebyl tentokrát udělen. V dubnu v Bruselu a v květnu v Praze odstartovala Evropská liga obnovitelné energie, jíž hraje na poli energie solární (ale i z biomasy) šest zemí včetně ČR.

Česká solární liga tak získala i evropský rozměr a dozvuk. Její „hráči“ jsou popularizováni na portále <http://www.res-league.eu> v angličtině i češtině a u vybraných dobrých příkladů i v jazycích dalších zúčastněných zemí (Německo, Francie, Polsko, Maďarsko a Bulharsko) popularizováni i mezinárodně. Účastníci z ČR se naopak mohou inspirovat komunálními aktivitami i zajímavými projekty z dalších zemí. Kontextu a s podporou EU-ligy se také začaly pořádat nejrůznější akce: exkurze po solárních TOP instalacích Moravy, lokální konference o vytápění biomasou na Zlínsku a národní diskusní workshop k solární energetice (blíže na www.solarniliga.cz).

Z množství solárních systémů jich je do solární ligy přihlašována jen část. Je to dáno mírou ochoty investorů, zájmu ze strany zástupců sídel, někdy neznalostí soutěže, jindy i faktem (např. u velkých solárních elektráren), že ti, kdo za situace meziročně klesající podpory hrají v časové tísni o maximální zisky ze svých solarparků, nechtějí „ztráct čas“ na poli osvěty...

Karel Merhaut, www.solarniliga.cz

Jak byla naplněna Božejovická výzva?

Starostové a zástupci občanských sdružení ze všech šesti lokalit ohrožených hlubinným úložištěm jaderných odpadů se sešli vloni 20. dubna na výročním setkání v Božejovicích na Tábořsku. Dvacet čtyři starostů a představitelů občanských sdružení přijalo závěrem svého setkání výzvu určenou zodpovědným ministrům, Parlamentu ČR a také hejtmanům dotčených krajů. Žádali v ní, aby byl respektován jejich názor a stali se pro stát skutečnými partnery. Božejovická výzva je opřena o jednoznačné výsledky nyní již šestadvaceti úspěšných místních referend, anket, petic a dalších akcí vyjadřujících názor obyvatel dotčených obcí. Co se do té doby stalo a co lze očekávat? Jak byly naplněny konkrétní požadavky?

Požadavek první: Respektujte náš názor, buďte nám partnery!

K zásadní změně zatím nedošlo, ale nesouhlas obcí je – pokud se jedná o vyhlášení průzkumných území – respektován. Přispěly k tomu patrně i dva tematické semináře na Štíříně a v Praze, připravené SÚRAO, a postoj starostů na nich prezentovaný. Jako záložní byly ke stávajícím šesti lokalitám politickým rozhodnutím přidána dvě vojenská území – Boletice a Hradiště, a to proto, že na nich nemají obce žádné pravomoci. Na nesouhlasy sousedních obcí však opět není brán zřetel.

Veřejně prezentovaný názor SÚRAO (např. na Štíříně), že nepodají žádné žádosti o povolení průzkumných území, dokud nebudou mít souhlasy ve všech územích, se již změnil. Kromě vojenských újezdů, kde je to považováno za samozřejmé, chce SÚRAO požádat Ministerstvo životního prostředí o povolení průzkumných území v těch lokalitách, kde získá souhlas obcí. Zatím je tomu tak jedině v lokalitě Blatno – Lubenec.

Obcím jsou slibovány milionové kompenzace za souhlas s průzkumem. Aby toto bylo realizovatelné, muselo by dojít ke změně atomového zákona. Od léta 2009, kdy s tímto postupem vyslovila souhlas vláda, však nikdo takovou změnu zákona nepřipravil ani nezačal prosazovat. SÚRAO ani MPO nevyužily příležitosti nyní projednávané poslanecké novely atomového zákona a smysluplně formulovaný návrh nezazněl.

Požadavek druhý: Změňte zákony a přístup!

Již dlouho je jasné, že je potřeba upravit podobu jednání státu s obcemi. Nutná náprava může jít cestou novely tzv. atomového zákona (zákon č. 18/1997 Sb.), stavebního zákona nebo přepracováním vládní Koncepce nakládání s vyhořelým jaderným palivem. Obce i veřejnost, v jejichž katastrálním území má být umístěno jaderné zařízení (např. úložiště vyhořelého jaderného odpadu), nemají možnost o takových záměrech účinně spolupřihlasovat. Případná realizace úložiště bude mít vliv na celý region a dotkne se všech jeho obyvatel.

K potřebné úpravě ale doposud nedošlo, naopak byla několikrát z pozice MPO zpochybňována. Potřebné pozměňovací návrhy v rámci

projednávání stávající poslanecké novely byly načteny poslankyní Jakubkovou (účast v řízeních s právem veta a nutný souhlas obcí i k vyhledávání úložiště SÚRAO) a poslancem Bursíkem (jen účast v řízeních) v průběhu druhého čtení zákona v únoru 2010. O přijetí se bude rozhodovat na schůzi v první polovině března. Ale bez přesvědčení poslanců z regionů nemají šanci na přijetí.

Objevil se návrh SÚRAO na vytvoření pracovní skupiny složené ze zástupců Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva životního prostředí, odborníků, obcí i nevládních organizací, která by měla navrhnout jak by se mohl proces vyhledávání změnit, a jaké konkrétní změny promítnout do legislativy, aby byly ochráněny zájmy dotčených obcí i veřejnosti. O jejím vytvoření se bude rozhodovat v nadcházejícím období.

Požadavek třetí: Neblokujte rozvoj obcí!

Snaha o vyřazení územní ochrany všech šesti vybraných lokalit v Politice územního rozvoje České republiky měla jen částečný úspěch. Na jednání vlády 20. července 2009 byl nakonec schválen dokument, z něhož bylo vyškrtáno všech šest lokalit, které stát vybral jako teoreticky vhodná místa pro budoucí úložiště. Původní návrh Ministerstva pro místní rozvoj kritizovali starostové obcí, dotčené kraje i nevládní organizace, neboť chránit všechny dnes vytipované lokality v územních plánech je nesmyslné a předčasné. I podle vládní koncepce nakládání s radioaktivními odpady mají být územně chráněny pouze poslední dvě nejvýznamnější lokality a to nejdříve po roce 2015.

Avšak nebezpečí stavební uzávěry tímto nepominulo. V Politice územního rozvoje ČR zbyl úkol pro Ministerstvo průmyslu stanovit takovou ochranu i nyní. Není však jasné, na jakých lokalitách a zda to udělá. Kraje ani obce ale v této chvíli nejsou povinovány úložiště zahrnout do svých územně-plánovacích podkladů.

Požadavek čtvrtý: Nezvyšujte množství vysoceradioaktivních odpadů!

Především jde o vyhořelé palivo z jaderných reaktorů. Pokračuje snaha ČEZ postavit nejen dva nové reaktory v lokalitě JE Temelín (probíhá tendr i první fáze povolovacího procesu), ale další v Dukovanech a zcela vážně jsou v návrhu nové státní energetické koncepce zmiňovány nové jaderné elektrárny na Ostravsku (JE Blahutovice) a na Pardubicku (JE Tetov). Stavba nových reaktorů by znamenala další tisíce tun vyhořelého

paliva navíc, a tedy mnohem větší úložiště, které bude v provozu o desítky let déle. Rizika pro dotčené obce se zvýší a dopady v průběhu budování i provozu úložiště rovněž.

Plány na výstavbu nových jaderných bloků jsou za situace, kdy není vyřešeno, co s vyhořelým palivem, vysoce nezodpovědné. Navíc v situaci, kdy existují jiná řešení, jak pokrývat naše energetické potřeby.

Bilance tedy vcelku neveselá, ale není třeba všeset hlavu. Podléhat zdání, že nic nezmůžeme, že stejně rozhodnou ti nahoře, a že je tedy jen třeba vyjednat dobré kompenzace, by bylo nebezpečným klamem. Přestože to tak nevypadá, dochází i na straně SÚRAO k pozvolným posunům v názorech. Pokud vznikne výše naznačená pracovní skupina k hledání vhodných řešení, bude určitá šance celou situaci u nás posunout nejen k úložišti (souhlasíme-li s provozem jaderných elektráren, narůstá nám prostě hromada vysoce rizikového odpadu a mít ho jen vedle elektráren není dlouhodobě zrovna nejbezpečnější). Ale zároveň i k respektování názoru těch, v jejichž blízkosti by podle dnešních představ měl odpad skončit.

Edvard Sequens

Co místo mašinky?

Místo po „mašince“ před českobudějovickým hlavním nádražím osiřelo. Vznikla tak volná plocha, která by mohla alespoň částečně zlepšit neutěšenou situaci v prostoru kolem největšího nádraží v kraji. Konkrétně mám na mysli umístění důstojných a bezpečných kolostavů sledovaných kamerou.

Kdo se někdy pokusil u nádraží zamknout bicykl, ví, o čem píšu. Současné kolostavy jsou spíše pro ostudu, permanentně se na ně snáší holubí trus a o krádežích kol před nádražím se vyprávějí legendy. Není divu, že cyklisté zamykají kola už dnes v prostoru „mašinky“ k plůtku, využívají služeb úschovny zavazadel nebo velocipedy rovnou nechávají doma.

I proto jsme společně s Tomášem Malinou sepsali dopis pro náměstkyni primátora Českých Budějovic Ivanu Popelovou, která má cyklistiku v krajském městě na starosti, a České dráhy, jimž patří pozemek. Paní náměstkyně nám prozatím v odpovědi slíbila, že v rámci nadcházejících úprav přednádraží bude umístění kolostavů do prostoru „mašinky“ prosazovat. Nezbývá než doufat, že v rámci plánovaných úprav dojde nejen na kolostavy, ale i na další problematické „drobnosti“, jako je neutěšený stav podchodu nebo překonávání nádražní ulice s kočárkem.

Jiří Řehounek

Kukačka obecná - pták roku 2010

V mezinárodním roce biodiverzity 2010 je kukačka obecná (*Cuculus canorus*) ptákem roku pro svoji jedinečnost v české přírodě. Její známé kukání je neodmyslitelně spjata s jarem i s kulturními tradicemi, kukačka navíc obohacuje českou avifaunu o neobvyklý způsob rozmnožování – mezidruhový hnízdní parazitismus.

Kukačka má mezi ptáky výjimečné postavení. Její hlas je snad nejznámějším ptačím hlasem vůbec – volání samce kukačky pozná každý. Stejně tak je široce znám její způsob rozmnožování – kukačka je jediným hnízdním parazitem u nás, nestaví si vlastní hnízdo, ale snáší svá vejce do hnízd až několika desítek hostitelských druhů. I přesto ale zůstává velice tajemným ptákem. Během jara ji sice často zaslechneme, ale málokdy spatříme. Setkání s kukaččím mládětem či vejcem je pak ještě mnohem vzácnější – dokonce ani většina ornitologů se přes všudypřítomné hlasové projevy kukaček s jejich potomstvem v cizích hnízdech nikdy nesetkala. Kukačky žijí skrytě, svá vejce snesou jen do pár procent hostitelských hnízd a navíc hostitelé část kukaččích vajec ze svých hnízd vyhodí. Není proto divu, že většina toho, co víme o fascinujícím životě kukaček, byla vyvádána až během posledních dvou desetiletí.

Pokud se kukačka neprozradí svým hlasem, spatříme ji nejspíše v letu. Tvarem těla připomíná menšího

dravce, ale na první pohled upoutá tím, že prakticky nezvedá křídla nad úroveň těla. Když sedí, má kukačka často svěšená křídla a mírně pohybuje dlouhým ocasem. Můžeme se setkat s šedou nebo rezavou formou. Dospělí samci jsou vždy šedí, mláďata jsou vždy rezavá a samice mohou být šedé i rezavé. U nás je ovšem rezavá forma samic vzácná.

Celkovou početnost kukaček u nás odhadujeme na 35 – 70 tis. párů. V posledních letech ale došlo k výraznému úbytku až téměř na polovinu oproti počátku 80. let minulého století. K ubývání kukaček dochází v celé Evropě. Jeho důvody nejsou známy, můžeme pouze spekulovat o zhoršení podmínek na afrických zimovištích nebo vlivu stále pokračující intenzifikace zemědělství.

Kukačka obecná si nestaví vlastní hnízdo, ale snáší vejce do pěvcích hnízd. Nejčastěji parazituje hnízda rákosníků, červenek a rehků zahradních. Samice kukačky klade vejce přímo do hostitelského hnízda a přitom vypije jedno nebo víc vajec hostitele. Pokud adoptivní rodiče podvržené vejce nepoznají, přijdou záhy o všechno vlastní potomstvo. Kukačka načasuje kladení vejce tak, aby se její mládě vylíhlo o něco dříve, než potomstvo pěstounů. Po vylíhnutí mládě okamžitě „vyčistí“ hnízdo od nežádoucí konkurence.

Je malým zázrakem, že se holému a slepému mláděti podaří vystrkat z hnízda několik vajec nebo mláďat, která jsou skoro stejně velká, jako je ono samo. Získá tím pro sebe veškerou potravu, kterou by jinak pěstouni krmili několik svých mláďat, a po téměř třech týdnech opustí hnízdo. I pak ale ještě dlouho dobu pěstouni mladou kukačku dokrmují mimo hnízdo.

Chcete se o kukačce dovědět víc? Napište si České společnosti ornitologické o brožuru Kukačka obecná – pták roku 2010 (cso@birdlife.cz) nebo si stáhněte brožuru v [PDF](#). Nahlaste první pozorování kukačky – Jaro ožívá www.springalive.net.

Zdeněk Vermouzek, www.birdlife.cz

„Promění klima naši přírodu?“ – pozvání na Zelený čtvrtek

Globální oteplování či globální změna klimatu se staly vysoce diskutovaným tématem. Do debaty se zapojují nejen odborníci na klima, ale i laická veřejnost a političtí činitelé. Jaký ovšem může mít skutečný vliv předpokládaná změna klimatu na naši přírodu?

Možný budoucí vývoj nelze předpovědět bez pochopení příčin a znalosti historie naší flóry a fauny. Poté, co byly téměř globálně vyhubeny velké druhy živočichů (mamuti, mastodonti, ale i celá řada dalších druhů) je mýtus o původních přírodních oblastech bez lidských zásahů opravdu jen mýtem. Dnes již víme, že se naše příroda po poslední době ledové vyvíjela poněkud jinak, než se ještě nedávno učilo na základní škole. Protikladná tvrzení o příchodu našich předků do opuštěné zalesněné krajiny a zavlečení nelesní fauny a flóry zemědělci či kočovnými nájezdníky na jedné straně a na straně druhé teorie o šíření stromů i lesních živočichů z refugií u Středozemního moře do prázdné střední Evropy, nás již nemusí mást.

Příroda není statická, změny se v ní dějí neustále. Mnohé druhy nám mizí, některé přibývají. Příčiny mizení jsou jasné – ubývá vhodných biotopů v důsledku intenzifikace péče o krajinu i opouštění tradičních metod hospodaření a postupná sukcese. S příčinami přibývání druhů to již tak jasné není. Dají se vysvětlit jak globálním oteplováním, kdy druhy lépe přežívají v oblastech, kde by se jim před lety ještě nedařilo, tak i nabídkou nových biotopů.

Existuje řada modelů, předpovídajících možné klimatické efekty na rozmístění druhů v Evropě, většina druhů ovšem potřebuje k životu i jiné patřičné podmínky než pouze vhodné klima. Při „boji“ s globálním oteplováním nesmíme zapomenout na to, co už máme. Aby se nestalo, že sice klima zachráníme, ale naše příroda zmizí, protože jsme o ní zapomněli pečovat.

Téma vlivu klimatu na vývoj naší přírody bude obsahem dalšího setkání z řady Zelených čtvrtků, které pořádá sdružení Calla ve spolupráci se společností Rosa. Přednášet a besedovat přijede Zdeněk Faltýnek Fric z Biologického centra a Jihočeské univerzity. Koná se ve čtvrtek 18. března 2010 od 18.00 hodin v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Zdeněk Faltýnek Fric

Pokračujeme v průběžném sbírání podivuhodných výroků, které budou mít šanci utkat se v celostátní soutěži Zelená perla roku 2010. Budeme rádi, pokud nám, pomůžete s nominacemi a s citacemi, které Vás zaujmou. Posílejte je na adresu redakce.

Edvard Sequens

„Brno je na špicí a není divu, že nám to mnozí v republice závidí“.

Mgr. Martin Ander, Ph.D., náměstek primátora města Brna, v článku Brno je v čištění přehrady na špicí, vyšlo v Brno Business 2/2009. Jde o reakci na odborný článek Hydrobiologického ústavu Akademie věd, který varuje, že se Brno chystá vynaložit ohromné peníze na vyčištění Brněnské přehrady, přičemž kroky, které chce udělat, v lepším případě nebudou mít efekt, v horším případě celý stav hodně zhorší. A že by tedy bylo možné tyto finance využít jinak.

----- MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ -----

Králičí hrdost

Kupujete-li občas ve zverimexu něco „pro drobné hlodavce“, budete mít při čtení dnešního opravníku informační náskok. Pokud ne, zajděte se někdy do onoho obchodu podívat. Prakticky každý obal takového produktu přímo přetéká barevnými obrázky roztomilých chlupáčů s hebkou a lesklou srstí, kterou jim samozřejmě onen produkt zajistí.

Ze změní chlupů však obvykle cosi nepatřičně vyčnívá. Ano – pravidelní zákazníci obchodů pro zvířátka už tuší – jsou to králičí uši. Protože králíci pochopitelně nepatří mezi hlodavce. Společně se zajíci a pišťuchami jsou v systému zařazeni do samostatného savčího řádu, kterému

se říká zajícovi (nebo taky někdy zajíci). Mýlka pravděpodobně vznikla kvůli podobnosti předních řezáků, jinak se ale jedná o svébytné vývojové linie.

Jak pozoruji našeho zakrslého králíka Cesmína, nepochybně o omylu výrobců krmiv něco tuší. Když totiž ve zverimexu náhodou králičí krmě jeho oblíbené značky dojde, jsme nuceni zakoupit směs pro morčata nebo činčily. Tu ovšem králíček samozřejmě přijímá jen s krajním opovržením.

Jiří Řehounek

Když má ekoporadenství smysl...

Musím přiznat, že práce v ekoporadně mě baví. Dotazy chodí různé až nejrůznější a často se při hledání odpovědi pěkně zapotím nebo se sám dozvím něco nového. Poradci však dosti často nevidí praktický výsledek svého snažení. Nevědí, zda tazatel skutečně podle jejich rad zakoupil tepelné čerpadlo, zavolal k nějaké nepravosti Českou inspekci životního prostředí nebo na svojí zahradě ponechal torzo stromu pro vývin dřevních brouků.

V některých případech se ale dozvíme, jak poradenská akce dopadla. V minulých měsících jsme třeba s Pavlou Matějkovou radili hodonínskému občanskému sdružení Borovice, které chtělo ochránit kus úžasného lesa zvaného Dúbrava mezi sídlištěm a zoologickou zahradou. Návrh územního plánu zde počítal s bytovou výstavbou, a dokonce s jakýmsi polyfunkčním objektem (později

radniční úředníci tvrdili, že se do mapy dostal omylem). Proti záměru na zastavění rekreačního zázemí obyvatel sídliště Bažantnice a Hornické čtvrti se zvedl silný odpor, který vygradoval hlasováním v městském zastupitelstvu. Les vyhrál jedenáct ku šesti, přestože starostka města hlasovala pro zastavění.

Případ ukazuje, že žádná snaha není předem odsouzená k neúspěchu. Pokud se najde pár nadšenců, kteří chtějí přírodu ve svém okolí aktivně bránit, šance na úspěch existuje.

Jiří Řehounek

Splachovat záchod a mýt podlahu pitnou vodou – není to nemravné?

Byli jsme toho názoru, že to nemravné je. Proto jsme se rozhodli, že budeme pitnou vodu používat opravdu na pití a umývání nádobí. Pitná voda bude čím dál cennější a my s ní neskutečně plýtváme.

Nejdříve je třeba vyřídit administrativní věci. Museli jsme zažádat o územní souhlas, který je podmíněn souhlasem VaKu. Jelikož jsme v památkové zóně, museli jsme pozvat i archeologa, což jsme učinili věru rádi.

Nádrže na dešťovou vodu se dělají plastové lehké a bytelnější, ale také těžší. My máme dvorek, kam měla nádrž přijít, ve vnitrobloku, do kterého jsme ji museli dostat přes zeď ze sousedova dvora, a proto jsme zvolili nádrž lehkou plastovou pro obetonování.

Nádrž na 3 000 l vody konečně přišla a zbývalo ji jen nainstalovat na své místo. Jenže ono se snadno řekne – nainstalovat. Když nemůžete použít žádnou mechanizaci kromě lopat, vědra a provazu, je to dost fuška. Do dvorku se dá zajet tak akorát s kolečkem, se kterým jsme museli i schody překonat. Především pro mé syny nastala perná práce, a to vykopat kruhovou jámu o průměru 2 m a o stejné hloubce.

Konečně byla jáma vykopána a nádrž jsme mohli za pomoci souseda spustit slavnostně na vybetonovanou desku. Pak začalo postupné napouštění vody a postupné obetonování.

Dostavil se pan instalatér, umístil ve sklepe pumpu, nainstaloval dvojí rozvody vody a vše příslušné, včetně zařízení na přepínání vody z dešťové na pitnou, pokud by dlouho nepršelo.

Voda v nádrži by měla být co nejčistší, a proto, než se dostane do nádrže, projde dvěma filtry. Z nádrže je nasávána přes další filtr, který je umístěn na sací trubici. Závěrečné čištění proběhne před vodoměrem. Na nádrži je 30centimetrová vrstva zeminy, takže se voda nekazí, ani v zimě nezamrzá.

Když jsme vše absolvovali, zbývalo nechat si osadit do sklepa vodoměr na dešťovou vodu. Zdá se absurdní, že máte platit za vodu z nebe, ale platíte ve formě stočného. Je to spravedlivější než platit paušálem.

Velmi nás těší, že pitnou vodu opravdu jen pijeme a myjeme v ní nádobí. Je to skvělý pocit. Pokud by to někdo chtěl vyzkoušet, ráda mu poskytnu jakékoliv informace, pokud je budu vědět.

R. Šandová, Kaplice, tel. 380.311.459

♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ **Okénko sdružení ARNIKA** ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠

Nová soutěž Arniky pro mládež a její vedoucí a učitele „Voda živá“

Arnika připravila pro žáky druhého stupně základních škol, studenty středních škol a další členy volnočasových kroužků mládeže soutěž, která by měla podpořit celkový pohled na vodu jako na nepostradatelnou část našeho životního prostředí a ukázat, jakým způsobem ji člověk ovlivňuje. Cílem soutěže *Voda živá* je pomocí praktických úkolů, ať už je to práce s informacemi od úřadů, vlastní pozorování či hledání informací v odborné literatuře a na internetu, porozumět provázanosti vodního prostředí s okolním znečištěním.

Úkoly soutěže jsou rozděleny do 6 tematických etap, jedno- až dvouměsíčních, které na sebe navazují. První etapa začne v měsíci dubnu, poslední v prosinci. Každá etapa se bude skládat z praktického úkolu, zodpovězení 2 – 3 otázek a tzv. bonusových, dobrovolných úkolů, za které budete moci získat body navíc. Jedním z úkolů pro soutěžící je provést pozorování bioindikátorů, tedy druhů rostlin i živočichů, kteří svou přítomností či nepřítomností prozrazují kvalitu vody vybraného místa, získat od úřadů data o kvalitě vody a identifikovat hlavní znečišťovatele povodí. Ke všem zadáním budou dostupné na internetu podrobné návody. Po každé etapě bude vybrán vítěz a udělena dílčí cena. Vítězné družstvo celé soutěže bude slavnostně vyhlášeno v lednu, kdy budou prezentovány i výsledky všech ostatních družstev. Cenou pro vítězné družstvo bude týdenní pobyt v Tatrách.

Podmínkou účasti v soutěži je sestavit 3 – 5 členné družstvo, jehož věk bude mezi 12 a 19 lety, vedené konzultantem a zaregistrovat se do 15. března na našich webových stránkách <http://www.toxik.arnika.org/registrace-voda-ziva> nebo zaslat svoji přihlášku na email katerina.hryzakova@arnika.org.

Jitka Straková

Z české krajiny zmizely desítky tisíc stromů

Více než 25 tisíc stromů zmizelo za posledních pět let z české krajiny. Toto šokující zjištění vyplývá z průzkumu sdružení Arnika, který provedlo mezi správci silnic v celé republice. Zatímco silničáři celé roky masivně káceli aleje, nové stromy sázeli sotva polovičním tempem. Pokud by tento trend pokračoval, mohly by během krátké doby zcela zaniknout aleje, které lemují silnice už pět století. Arnika se obává, že kácení může pokračovat i letošní zimou.

„Vykácením alejí bychom navždy ochudili naši krajinu. Stromořadí k ní patří stejně neodmyslitelně jako třeba jihočeské rybníky,“ říká mluvčí sdružení Arnika Zora Kasíková. Její organizace oslovila přesně před rokem všechny silniční správy v Čechách a na Moravě a sestavila přehled kácení a vysazování stromů podél silnic.

Z průzkumu vyplynulo, že mezi lety 2003 a 2008 bylo pokáceno 53 744 stromů v alejích podél silnic II. a III. třídy. Vysázeno však bylo jen 28 621 stromů. Do průzkumu nejsou zahrnuty kraje Královéhradecký, Středočeský a Vysočina – silniční správy v těchto krajích odmítly údaje poskytnout. Přehled nezahrnuje ani kácení podél silnic I. třídy, které jsou ve správě Ředitelství silnic a dálnic. Kompletní čísla tak mohou být ještě horší. Přesné údaje o kácení alejí v jednotlivých krajích: www.stromy.arnika.org/kaceni-podle-kraju, v Jihočeském kraji to mělo být 10 940 stromů!

„Dlouhodobý trend ukazuje, že aleje z krajiny skutečně mizí. Kácí se prakticky dvakrát více stromů, než kolik se vysazuje,“ komentuje výsledky průzkumu Martin Skalský ze sdružení Arnika. Ten zároveň upozorňuje na další úskalí statistiky. „Z vyjádření silničních správ vůbec nevyplývá, zda nově vysazené stromy rostou v alejích podél silnic. Je téměř jisté, že část stromů byla vysazena úplně jinde,“ vysvětluje Skalský. Nové aleje přibývají jen velmi zřídka a za jejich vznik se často zaslouží spíše místní občanské iniciativy. Arnika se již loni obrátila na hejtmany všech krajů a vyzvala je, aby zastavili kácení zdravých stromů a připravili obnovu alejí. Svou výzvu opakovala také letos v lednu, kdy vyšlo najevo, že silničáři opět plánují masivní kácení.

Zatímco v posledních dvou letech byla silničářským zaklínadlem pro mýcení stromořadí „bezpečnost silničního provozu“, letos začíná převažovat poukazování na údajně špatný zdravotní stav stromů. „Je jisté, že odumřelé stromy a stromy v havarijním stavu je třeba z okrajů silnic odstranit. V praxi se ale zdravotní stav stromů zneužívá k neoprávněnému kácení celých stromořadí, a to i tam, kde by adekvátní ošetření stromů obnovilo jejich funkce na řadu let,“ říká Jakub Esterka z Arniky. „Pokud se kácí, měly by být odstraněny jen nemocné stromy, ne celá alej. Nezbytné je současně vysadit nové stromy, aby se alej postupně obnovovala. To se bohužel neděje, a zejména proto aleje rychle mizí,“ doplnil Esterka. Při požadavcích na kácení z důvodu špatného stavu stromů je vždy zapotřebí provést posouzení zdravotního stavu a estetické funkce dřevin nezávislým odborníkem.

Sdružení Arnika vedlo loni kampaň za prosazení změny zákona na ochranu přírody a krajiny, aby správci

silnic přišli o svou výjimku a nadále už nemohli kácet aleje bez povolení jako dříve. Petici s tímto požadavkem podepsalo více než 26 tisíc lidí a poslanci nakonec novelu schválili. Masivní kácení v alejích však přesto hrozí i letos.

Tisková zpráva Arniky – Centra pro podporu občanů ze dne 3. února 2010

Pozvánky na akce

**Calla, Ekologický institut VERONICA a Heinrich Böll Stiftung Vás
v rámci projektu Klimatické koalice zvou na seminář**

„Globální změna klimatu – fikce a fakta“

ve středu 10. března 2010 od 10 do 16 hodin

v Měšťanské besedě v Plzni

Pokud máte zájem o účast, zašlete nám, prosím, přiloženou návratku a to nejpozději do 8. března na adresu Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, 370 04 České Budějovice, e-mailem na: vojtech.simek@calla.cz, případně faxem na číslo 384 971 939.

*** * ***

**Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Jihočeská pobočka České společnosti entomologické a
Entomologický klub Jihočeského muzea v Českých Budějovicích**

Vás zvou na přednášku a besedu

„Těžební prostory – šance pro ochranu přírody“

s entomologem Jiřím Řehounkem (Calla)

Zajímavé těžební prostory jižních Čech. Těžební prostory a ohrožený hmyz. Ekologická obnova po těžbě.
Rekultivovat či nerekulovat?

**Kdy: sobota 13. března 2009 od 10:00
Kde: České Budějovice, Jihočeské muzeum**

*** * ***

Calla a Společnost ROSA

Vás srdečně zvou na besedu v cyklu Zelených čtvrteků

„Promění klima naši přírodu?“

**se Zdeňkem Faltýnkem Fricem
z Biologického centra Akademie věd ČR**

(Ne)přirozená reakce živočichů na klimatické změny? Migrace, adaptace, vyhynutí? O vývoji a perspektivách středoevropské krajiny.

**Ve čtvrtek 18. března 2010 od 18.00 hodin
V galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice**

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 387 310 166, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity, Senovážné nám. 9,
České Budějovice, tel.: 387 432 030, rosa@rosacb.cz, <http://www.rosacb.cz>

Akce je podpořena grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti a dále v rámci sítě Krasec za finanční podpory Státního fondu životního prostředí, Ministerstva životního prostředí a Jihočeského kraje.

* * *

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Vás srdečně zve na přednášku a besedu

Co se děje v pískovnách?

s biologem Jiřím Řehounekem

Pískovny na Borovansku, kde to žije. Bagrem za ochranu přírody! Projekty Cally na podporu břehulí a obojživelníků. Laboratoře ekologické obnovy těžebních prostorů.

Kdy: středa 24. března 2010, 18 hodin

Kde: Borovany, Podzámečí

* * *

Gymnázium, SOŠE a SOU vás srdečně zve
na přednášku občanského sdružení Ekodomov

VŠE O KOMPOSTOVÁNÍ

aneb Dejte šanci bioodpadu

čtvrtek 11.3.2010 v 17.00 v budově Gymnázia a SOŠE v Kaplici

vstup ZDARMA

----- ĎÁBLÍKOVA PORADNA -----

Jakou péči zvolit u rezervace, ve které žije svižník německý? Jaké jsou jeho ekologické nároky?

Obecně vzato jsou svižníci vázání na narušovaná místa. Většina druhů žije na písčínách, písčítých cestách, na říčních náplavech nebo v těžebních prostorech. Svižník německý (*Cicindela germanica*) nevyhledává přímo plochy s obnaženým povrchem, ale spíše nějakým způsobem narušované trávníky. Narušovat by je mohla např. pastva hospodářských zvířat nebo i jiná lidská činnost, např. motokros. Ten by ale pravděpodobně ve zvláště chráněném území „narazil“ na jiné předměty ochrany. Svižník německý v posledních desetiletích z krajiny hodně ustoupil a přežívá na několika posledních místech v Čechách. Proto se jako optimální způsob péče o rezervaci s výskytem tohoto svižníka jeví pastva ovci.

Jiří Řehounek (s přispěním Michala Grycze a Jaroslava Blízka)

Ekologická poradna sdružení Calla

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Procesně-právní poradenství - metodická i právní pomoc občanům, obcím a občanským aktivitám při rozhodování o stavbách a činnostech ovlivňujících životní prostředí, zapojování veřejnosti do procesů posuzování vlivů staveb na životní prostředí, využívání zákonů o poskytování informací, zakládání občanských sdružení, organizování občanských aktivit, zprostředkování posudků. *Za tuto oblast poradny odpovídá Pavla Matějková, dosažitelná na telefonu 384 971 933, e-mail: pavla.matejkova@calla.cz.*

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 384 971 934 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve štěrkopískovnách), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 384 971 934, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obraťte na Edvarda Sequense na telefon: 384 971 932, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Alternativy pro zemědělství - informace o pěstování technických plodin v zemědělství a jejich dalším využití. Konzultace pro zemědělské podniky v oblasti energetické soběstačnosti: pěstování energetické biomasy, využití biopaliv. Archiv videí, fotografií, publikací a informačních materiálů o pěstování, zpracování a využití konopí setého. *Poradnu v oblasti zemědělství u nás vede Hana Gabrielová, kterou kontaktujte pomocí telefonu: 387 310 166 nebo e-mailu: hana.gabrielova@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí - 10 až 14 hodin (především energetika)

Středa - 13 až 16 hodin (především procesně-právní poradenství)

Čtvrtek - 14 až 17 hodin (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě surovin)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: poradna@calla.cz. Písemné spojení: Calla, P.O. BOX 23, 370 04 České Budějovice.

Zpravodaj Ďáblík vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: P. O. BOX 23 370 04 České Budějovice

Sídlo: Fráni Šrámka 35, České Budějovice

Telefony: 387 310 166, 384 971 930, 387 311 381

Fax: 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz

Internet: <http://www.calla.cz>

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Starší čísla občasníku Ďáblík najdete na stránkách sdružení Calla.

Uzávěrka dalšího čísla je 31. března 2010.

- » Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. «
» Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz «

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

